

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 153/2016-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. februára 2016 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAK], [REDAKČNÝ ZNAK], zastúpenej advokátkou JUDr. Annou Kubovičovou, Advokátska kancelária, Tatranská 300/8, Považská Bystrica, vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 4 Co 569/2013 z 28. augusta 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAK] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. decembra 2014 doručená sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAK] (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Co 569/2013 z 28. augusta 2014 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že krajský súd, rozhodujúc o odvolaní odporcu proti prvostupňovému rozhodnutiu o trovách konania, zmenil napadnutým uznesením rozsudok súdu prvého stupňa v časti o trovách tak, že sťažovateľke (ako navrhovateľke v konaní pred všeobecnými súdmi) nepriznal náhradu trov konania za použitia ustanovenia § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol: *„Povinnosť nahradiť trovy konania sa spravuje predovšetkým zásadou úspechu vo veci (§ 142 O.s.p.). Len výnimočne nemusí súd úspešnému účastníkovi priznať náhradu trov konania. V zmysle ust. § 150 ods. 1 O.s.p., ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť. Zo znenia uvedeného zákonného ustanovenia vyplýva, že ide o ustanovenie výnimočné, ktoré má súdu umožniť, aby pri rozhodovaní o náhrade trov konania mohol prihliadnuť k zvláštnostiam jednotlivých konkrétnych prípadov a má slúžiť k odstráneniu neprimeranej tvrdosti. Úvaha súdu, že ide o výnimočný prípad a či sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa, musí vychádzať z posúdenia všetkých okolností konkrétnej veci. Ustanovenie § 150 ods. 1 O.s.p. preto nemožno vykladať tak, že možno kedykoľvek bez ohľadu na základné zásady rozhodovania o náhrade trov konania nepriznať náhradu trov úspešnému účastníkovi konania. Vždy musí ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitného zreteľa treba prihliadať v prvom rade k majetkovým, sociálnym, osobným a ďalším pomerom všetkých účastníkov konania a je potrebné vziať do úvahy nielen pomery toho, kto by mal trovy konania zaplatiť, ale treba zohľadniť aj dopad takéhoto rozhodnutia najmä na majetkové pomery oprávneného účastníka. Významným z hľadiska aplikácie § 150 ods. 1 O.s.p. sú tiež okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu nároku (práva) na súde, postoj účastníkov v priebehu konania a pod.*

Odvolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že súd prvého stupňa v zmysle vyššie uvedených zásad a zákonných ustanovení nepostupoval správne, keď navrhovateľke priznal náhradu trov konania vo výške 72 eur z titulu zaplateného súdneho poplatku

a 858,14 eur z titulu trov právneho zastúpenia. V danej veci je nepochybné, že navrhovateľka mala v konaní plný úspech, keď súd prvého stupňa jej návrhu o zrušenie povinnosti prispievať na výživu odporcu v celom rozsahu vyhovel, v dôsledku čoho by navrhovateľke podľa ustanovenia § 142 ods. 1 O.s.p. patrila náhrada trov konania potrebných na účelné uplatňovanie a bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa však dospel k záveru, že v danej veci sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa spočívajúce v osobných a majetkových pomeroch na strane odporcu, ktoré odôvodňujú aplikáciu ustanovenia § 150 ods. 1 O.s.p. Z vykonaného dokazovania súdom prvého stupňa vyplýva, že odporca je evidovaný na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v [REDAKOVANÉ] bez nároku na podporu v nezamestnanosti, nepoberá ani dávky v hmotnej núdzi, naposledy pracoval v spoločnosti Koval [REDAKOVANÉ], s ktorým skončil pracovný pomer dohodou v dôsledku organizačných zmien. Odporca žije v spoločnej domácnosti s plnoletým synom [REDAKOVANÉ], ktorý navštevuje vysokú školu, synovi hradí podľa možnosti životné náklady. Príjem odporcu v roku 2012 predstavoval vyplatenie príspevku z garančného fondu z PB Machinery vo výške 2.307 eur, vrátenia preplatku z preddavku na daň vo výške 442 eur, 18 eur mu vyplatil bývalý zamestnávateľ Koval [REDAKOVANÉ]. Z výsluchu odporcu vyplýva, že žije z úspor a z poskytovaného príspevku na výživu rozvedeného manžela zo strany navrhovateľky. V konaní bolo taktiež preukázané, že odporca má nepriaznivý zdravotný stav, trpí na chronické ochorenia s trvalým nepriaznivým vplyvom. Za tejto situácie podľa názoru odvolacieho súdu osobné a majetkové pomery odporcu sú takými výnimočnými okolnosťami, ktoré opodstatňujú uplatnenie moderačného práva súdu podľa § 150 ods. 1 O.s.p., a teda odôvodňujú nepriznanie náhrady trov konania navrhovateľke v celom rozsahu. Na druhej strane navrhovateľka dosahuje priemerný mesačný zárobok vo výške 452 eur, je riadne zamestnaná, takže jej zárobkové pomery sú podstatne, priaznivejšie v porovnaní so zárobkovými pomermi odporcu.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti vo výroku o náhrade trov konania podľa § 220 O.s.p. zmenil tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku.“

3. Podľa sťažovateľky došlo zo strany krajského súdu k nesprávnej aplikácii predmetného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, pričom krajský súd uznal za dôvody hodné osobitného najmä zdravotný stav odporcu, avšak v tejto súvislosti sa vôbec nevysporiadal so skutočnosťou, že zdravotný stav sťažovateľky je dlhodobo nepriaznivejší a vážnejší ako zdravotný stav odporcu, ktorého zdravotné problémy pramenia podľa sťažovateľky z nadmernej konzumácie alkoholu, avšak sťažovateľka na rozdiel od svojho bývalého manžela (odporcu) napriek tomu pracuje v rámci svojich zdravotných možností. Sťažovateľka ďalej dôvodí, že na druhej strane odporca nepožiadala o uznanie invalidity, z čoho je nesporne jasné, že od začiatku postupuje voči sťažovateľke účelovo a pozastavenie jeho živnostenského oprávnenia je taktiež výsledkom jeho špekulácií, pretože ak má odporca skutočne také závažné zdravotné problémy, tak by si mal podľa mienky sťažovateľky živnostenské oprávnenie zrušiť úplne a nielen si podnikateľskú činnosť pozastaviť. V opačnom prípade mal podľa názoru sťažovateľky odporca možnosť obnoviť si toto živnostenské oprávnenie a začať pracovať ako živnostník alebo vykonávať inú prácu.

3.1 Sťažovateľka sa domnieva, že v uvedenom prípade došlo k jej diskriminácii, pretože ona ako občianka, ktorá má nepriaznivý zdravotný stav, ale napriek tomu riadne pracuje a bola nútená domáhať sa ochrany svojich práv súdnou cestou, sa de facto v dôsledku napadnutého uznesenia krajského súdu ocitla v nevýhodnejšom postavení oproti občanovi (odporcovi), ktorý zámerne nepracuje. Sťažovateľka vníma napadnuté uznesenie krajského súdu doslova ako trest za to, že ona ako čiastočná invalidná dôchodkyňa riadne chodí do práce a pracuje.

3.2 Sťažovateľka ďalej poukazuje na (i) fakt, že odporca počas konania nemal problém priznať, že on sám žije z výživného, ktoré sťažovateľka platí svojmu synovi, ako aj na (ii) svoju argumentáciu prezentovanú v odvolacom konaní, konkrétne na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 M Cdo 5/2006, ktoré podľa sťažovateľky berie do úvahy nielen sociálne a majetkové pomery povinného, ale aj jeho postoj počas celého súdneho konania a okolností smerujúce k uplatnenia nároku.

3.3 Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa tak aplikácia § 150 OSP sťažovateľke javí ako nesprávna, pretože táto musí mať podľa jej názoru v súdnej praxi výnimočnú povahu, pričom aj z relevantnej judikatúry ústavného súdu podľa sťažovateľky vyplýva, že nepriznať hoci len čiastočne náhradu trov konania úspešnému účastníkovi konania možno len za predpokladu, že v konkrétnej veci možno od takéhoto úspešného účastníka spravodlivo požadovať, aby si sám hradil jemu vzniknuté trovy konania, a to práve z uvedených a jestvujúcich dôvodov hodných osobitného zreteľa.

3.4 Sťažovateľka v závere konštatuje, že v danom prípade nie je spravodlivé hovoriť o existencii výnimočných dôvodov hodných osobitného zreteľa, keďže z konania odporcu, z jeho postoja k sťažovateľke, ako aj z jeho postoja, ktorý zaujal pred a v priebehu predmetného súdneho konania, je možné vyvodiť, že postupoval účelovo a sťažovateľka nemala inú možnosť ako riešiť túto situáciu prostredníctvom súdneho konania, keďže odporca odmietal možnosť uzavretia zmieru. V tejto súvislosti je nutné podľa sťažovateľky taktiež poznamenať, že odporca podal odvolanie len vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania, a nie v merite veci.

4. Sťažovateľka navrhla vydat' tento nález:

„Krajský súd v Trenčíne uznesením vo veci 4Co/569/2013 zo dňa 28.08.2014 porušil právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne, sp.zn. 4Co/569/2013 zo dňa 28.08.2014, sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Trenčíne, aby v súlade s nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci znovu konal a rozhodol.“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

III.

7. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

7.1 Pri rozhodovaní orgánov verejnej moci (t. j. aj súdov) o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v konkrétnom právom upravenom procese je nevyhnutné akcentovať princípy demokratického právneho štátu formujúce každé konanie. Tieto princípy sa nachádzajú v ústave v čl. 46 a nasl. (právo na súdnu a inú právnu ochranu), ako aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru (právo na spravodlivý proces).

7.2 Podľa stálej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) zaručiť každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu vo veci konať a rozhodnúť (porov. I. ÚS 290/08, II. ÚS 88/01, II. ÚS 145/08, III. ÚS 259/2010, IV. ÚS 159/07). Súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (porov. v tomto zmysle IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07), najmä s ustanovením § 157 ods. 2 OSP, v ktorom sú upravené náležitosti odôvodnenia rozsudku.

7.2 Povinnosť súdu zistiť správne a v dostatočnom rozsahu skutkový stav v nimi rozhodovanej veci (bez ohľadu na jej prípadnú náročnosť) a s tým spojená povinnosť riadne odôvodniť svoje rozhodnutie [a teda zároveň konkretizovať v odôvodnení rozhodnutia, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetliť, ktoré skutočnosti považuje súd za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov súd vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil; detailnosť a obsažnosť odôvodnenia rozhodnutia môže byť

v špecifických prípadoch zákonom výslovne zúžená, napríklad vzhľadom na vyhovenie všetkým účastníkom konania alebo vzdanie sa opravného prostriedku všetkými účastníkmi konania a pod. (porov. § 157 ods. 3 a 4 OSP)], sú jedny zo základných znakov ústavne aprobovaného postupu súdu a ochranou účastníkov konania pred svojvôľou súdu.

7.3 Ústavný súd považuje rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania za integrálnu súčasť občianskeho súdneho procesu a je zásadne záležitosťou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania však v zásade ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08).

8. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil v skutkových a právnych záveroch napadnutého uznesenia krajského súdu nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo ich arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti. V rámci rozhodovania o otázke priznania náhrady trov konania krajský súd uplatnil zákonom poskytovaný priestor na uváženie týkajúce sa aplikácie § 150 ods. 1 OSP, do ktorého ústavný súd nie je zásadne oprávnený vstupovať a nahradzovať prijaté právne závery krajského súdu. Krajský súd zároveň riadne odôvodnil svoje závery k aplikovateľnosti § 150 ods. 1 OSP poukazom na dôvody hodné osobitného zreteľa spočívajúce v osobných a majetkových pomeroch na strane odporcu, vysporiadanie sa s ktorými je v odôvodnení napadnutého uznesenia riadne uvedené, je presvedčivé, jasné a netrpí absenciou logiky.

8.1 Ústavný súd navyše konštatuje, že výrok krajského súdu v napadnutom uznesení má dostatočnú oporu v odôvodnení jeho rozhodnutia, pretože krajský súd náležite vysvetlil,

ktoré právne predpisy aplikoval, tieto súčasne predstavovali právnu úpravu aplikovateľnú na skutkový stav posudzovanej veci a súčasne odôvodnenie napadnutého uznesenia obsahovalo náležitú argumentáciu, prostredníctvom ktorej krajský súd dospel k záveru o nepriznaní náhrady trov konania sťažovateľke.

9. Na základe uvedeného ústavný súd odmietol sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. februára 2016